Ч. 135 (13.374). Львів, неділя 28. травня 1933. Poaztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Конференція розброєння й пакт чотирьох держав.

Женева, 22. травня 1933.

По довшій павзі відбулося дня 19. травня засідання конференції розброєння, що викликало для себе збільшене зінтересування. Трибуни публики і трибуни журналістів були виповнені вщерть. У центрі загального заінтересування була промова представника Німеччини. Відповіди на неї, витримані в прихильнім дусі нічого істотного в собі не містили.

Німецька промова на конференції розброєння була вислідом відомої декларації Гітлера у Райхстазі. По несподіванці, якою була промова райхсканцлера для цілого світу, промова німецького делеґата в Женеві несподіванкою вже бути не могла, але дві ці промови разом є безсумнівним успіхом німецької політики.

Оскільки заява німецького уряду про готовість до розброєння причиниться справді до розброєння великих держав пророкувати важко, тим більше, що висловлено її умовно. Але не підлягає сумніву, що розбройна декларація Німеччини в Женеві тим часом розброїла її противників і заскочила в першу чергу французький уряд.

Треба признати, що німецькі політики в Женеві багато дечого навчились. Іх нова тактика подібна до мудрости того українського селянина, який у подружій суперечці заявив льояльно: „я не кажу ні словечка, нехай буде гречка“.

Коли хтось вірить ще у можливість справжнього розброєння при сучасних інтернаціональних відносинах, то німці, як велика держава середущої Европи, мають найменше причин для такої легковірности.

Можна думати, що й віра західних держав у можливість заклясти небезпеку війни самими формулами чародіїв знад Леманського озера все більше щезає. У всякім разі німцям вдячні за те, що вони згодилися тимчасом додержати пацифістично-розбройного ритуалу Женеви.

Ті що хочуть зменшити заслуги Німеччини в цім напрямі, заявляють, що зворот у тактиці німецького уряду стався під впливом розбройної декларації Рузвельта та відповідних кроків Мусоліні. Але коли це справу міняє, то у всякім разі на користь Німеччини. Коли Німеччина згодилась дотримати всіх приписів женевського ритуалу, щоби витворити лагідну атмосферу, сприятливу світовій економічній конференції, на яку покладають великі надії англьо-саксонські держави, слушно чи ні, про те іншим разом, то вона робить це, очевидно, не даром. Англьо-саксонці вміють бути вдячні.

Щож до благодійного впливу Мусоліні на Гітлера, то слідом за дуже ідеалістичною помирною декларацією Гітлера, зроблено цілком конкретні кроки в напрямі утворення пакту 4-х держав. „Н. Цірхер Цайтунг“ з 22. ц. м. пише: „Мусоліні предложив вчора амбасадроові Франції та Англії новий текст пакту 4-х держав, який є плодом переговорів з Ґерінґом“.

Можна думати, що потреба лагідної атмосфери для світової економічної конференції вимагає острількиж сприятливого ставлення до пакту 4-х держав з боку західних держав, як і те, яке виявила Німеччина до розбройної маніфестації Рузвельта.

Парляментарний апарат Франції не дає їй можливости заняти становище супроти нової пропозиції Італії та Німеччини так-же швидко, як її поставлено. Тим більше, що Франція, як велика держава, що має зобовязання супроти інших великих держав, не може задоволитися примітивним ставленням польської преси, яка просто заявляє, що декларації Гітлера не вірить. Також сумнівно, щоби Франція могла дати стару відповідь на нову пропозицію в справі пакту 4-х держав. Чим більше має якась велика держава до втрачення, тим більше вона мусить побоюватися лишитися ізольованою. В суперечці між Францією та Німеччиною інші держави є секундантами.

При всій поміркованости й мирности промови Гітлера є в ній і заява про те, що держава якій не признано гідности рівноправности, не гідна і бути членом Союзу Народів.

Хід сучасних політичних подій повний несподіванок і парадоксів. І можливо, що пакт чотирьох держав, який деякі вважають противним духові Союзу Народів буде ще останнім засобом вдержати цю інтернаціональну інституцію при житті, бо вихід Німеччини з Союзу Народів спричинив би його остаточний занепад.

Европа стоїть тепер перед ділемою пляново ї акції чотирьох держав чи полишення кожній державі вільної руки рятуватися, як вона сама може.

Те, що було засіяне по світовій війні, дає тепер свої овочі. Коли Московщина могла протягом півтора десятка років робити на Україні, Кавказі і в Туркестані що хотіла, не оглядаючись на інші держави, то чомуб Японія не могла робити, що хоче в Китаю; а коли Японія може робити, що їй подобається, то чомуж би Німеччина не могла рятуватися зі світової господарської та політичної кризи на власну руку без огляду на інших.

Конференція розброєння може мати лише доти якісь вигляди на успіх, доки не щезла ще цілком віра, що національні та інтернаціональні конечности можна полагодити шляхом порозуміння великих держав, себто шляхом пакту 4-х великих держав. У цьому відношенні рівнобіжність заходів у напрямі розброєння та утворення пакту чотирьох держав має глибокий внутрішній звязок.

Для нас сучасні події на міжнароднім терені мають те посереднє значіння, що вони розвиваються безперечно в східнім напрямку. А на сході нас вже поминути не можна.

М. Данько.

На мирний шлях?

(Від власного кореспондента.)

Париж, 23. травня 1933.

Як тут писати допис про міжнародню політичну ситуацію, коли вона зміняється, наче образки в калейдоскопі, так швидко, що заки ваш допис дійде до редакції, зміст його може бути вже перестарілий, новими подіями здементований? Ось нині й учора, від двох днів з усіх сторін доходять звістки про „пакт чотирьох“ буцім то вже заключений або бодай безпосередньо близький підписанню, а ще три дні тому тут і в Льондоні, тай мабуть і де-інде (думаємо про Рим і Берлін) люди питалися одні одних, чи не переживають саме останній час перед новою війною. Нині говорять про пять або й найближчих десять років мира — нібито забезпеченого чотирма великими европейськими потугами й Америкою, одначе святі знають, що саме почуємо на ту саму тему завтра й післязавтра.

„На передодні війни?“ Читали ми тому недавніше трьох днів, товстими буквами в наголовку льондонського допису, який приніс один з найкраще редаґованих тутешніх щоденників, зпід пера дуже поважаного знавця Анґлії, відомого соціольоґа й політичного теоретика, що вже дбрих 30 років живе в Анґлії і студіює життя цієї великої країни. Правда, цей льондонський допис кінець кінців приходить до — не дуже зрештою катеґоричної — відповіди: що „покищо“ світові війна не грозить, але не грозить вона, на його думку, лише тому, що для війни потрібні гори золота, якого ні в одної европейської держави немає. Тут, зрештою, відразу накидалася читачеві заввага: невже справді ні в одної европейської держави немає сьогодні величезних припасів золота? а може, коли би трохи розглянутися, то така держава й знайшлась би?...

Одначе не самим тільки заголовком цікавий був льондонський допис; він був ще цікавіший звістками й подробицями про те, як загально і як широко в тих днях в Анґлії був розсіяний острах перед близькою воєнною катастрофою. Такий самий острах обхоплював з кожним днем більше й тутешню людність. Саме цей факт — завважив хтось — що всі говорять про недалеку війну дає забезпеку, що війни не буде. Дай Боже, щоби не було, але сам факт, що війна на всіх язиках, ще не переконує нас про нереальність загрози. Адже ще не всі погинули й повимирали з тих, що в роках 1912, 13. і до половини 1914. з усіх сторін чули пророчення — іноді навіть радісні й надійні! — недалекої війни: при всіх тих пророченнях війна таки вибухла.

Маємо нині вибирати між угодою про військову рівність з Німеччиною, піддану контролі, превентивною війною і перегонами в зброєннях" — читали ми нині в короткій редакційній уваві, поміщеній на чолі тутешнього тижневика політичного, якого співробітники — мимоходом: високо кваліфіковані — оцінюють політичне положення реалістично й без націоналістичних пристрастей і самодурств. Так Франція, а за нею й інші европейські держави мають вибір між цими трьома можливостями. Одначе які сумні й безвиглядні ці „можливости“! Друга з них катастрофічна, третя майже те саме, а перша? Перша, тобто ця славетна „рівність“ у розброєнні, про яку без угаву репетують професіональні пацифісти — що воно таке? Про яке розброєння, про який вічний мир, про яке відкинення війни зпоміж засобів міжнародньої політики можна поважно говорити, коли европейські держави стоять на передавненому, старому й перестарілому принципі нової державної суверенности; і коли ще ні один з урядів, ніхто з їх чолових мужів політичних, не виступив з ясною, недвозначною, конкретною програмою обмеження національно-державних суверенностей в ділянці закордонної політики в користь наддержавної організації законодатної й екзекутивної? Розброїти Европу, запевнити їй мир і так само радикально усунути національні війни поза скобки активних можливостей, як після довгих століть кривавих жорстокостей і розбоїв Европа XVII. XVIII. вв. викинула на смітник війни релігійні — довести до цього можна тільки шляхом обкроєння дотеперішніх національно-державних суверенностей з одночасним відчиненням держав вищій суверенности — якаб і не була її назва: федерації, конфедерації, чи щось інше. Інакшого шляху до розброєння нема.

Зосібна не може довести до розброєння і тривкого мира женевський Союз Народів — плід версайщини, ані навіть недоношена і недодумана ідея Бріянівських „злучених держав Европи“, які поза назвою нічого спільного з американською — справжньою! — конфедерацією не мали. Женевська установа і Бріянівська псевдофедерація, залишаючи своїм членам, суверенним державам, усю повноту внутрішньої суверенности, тай звязуючи їх тільки слабким і хитким

статутом добровільних закордонних договорів, так само не здатні розброїти Европу й оконечно її замирити, як не здатні були захистити від братерської війни і оконечної руїни грецький світ добровільні і сильні амфіктіони, при всіх своїх періодичних зборах, засіданнях і олімпійських іграх. Усім тим балачкам і забавам поклали край виснажуючі Пельопонські війни, від яких історія рахув кінець клясичної Греції.

Чи стоїть нині Европа напередодні своєї останньої і оконечної пельопонської війни? Спадкоємці европейських надбань, жовті на Сході, білі на Заході вже готові. Коли розвиток подій піде тут далі в тому напрямі, в якому вони розкотилися з настанням Гітлерівської диктатури в найважнішій державі середньої Европи, то можна навіть без особливого пророцького хисту передбачити сумерк нашої части світа.

Французький сенат почув минулої пятниці заяву президента міністрів і воєнного міністра, коротку та ядерну, таку вагітну холодними загрозами, якої не чувано в Европі від часу пок. Клєманса. П. Даладіє заявив, що з уваги на фінансові труднощі він згоджується знизити 5 процент бюджетових видатків у всіх ділянках з виїмком видатків на армію. „Нічого не позволю обкроїти, казав він між іншим, ні з видатків на удержання жовніра, ні на воєнні матеріяли, які треба нині держати в більшій ніж колинебудь готовости“. „Можливо, казав він далі, коли міжнародні конференції доведуть до результату...„ можливо, коли народи зрозуміють, що пора велика вирватися з Дантових пекольних кол і добитися до позитивних формул одночасного розброєння, можливо, що аж тоді будуть допустимі обкроювання видатків на матеріяли, але щойно й лише тоді...“ І закінчив п. Даладіє: „У сьогоднішню годину булоб самообманом гальмувати нашу готовість військову. Щойно завтра побачимо, чи інші народи готові розброюватися: покищо будьмо обережні!“ І ціла палата, зі соціялістами, одобрила цю заяву.

Треба бути справедливим і зрозуміти, що серед даних обставин людина відповідальна за безпеченство й майбутність своєї країни інакше як п. Даладіє говорити не могла*). І ніхто з нас на місці французького міністра інакше як він не міг би зареаґувати на ту розпутаність пристрастей, якою гомонить Німеччина останніх тижнів. Не можнаж повести свою країну, наче ягня, під ніж різника, котрий зрештою й не закривається зі своїми цілями. Те, чим клекотить сьогоднішня Німеччина, явище в політиці Европи страшенне, наваантажене катастрофічними посівами наче ґучева хмара електрикою. Безсумнівно: психольогічно можна зрозуміти і витолкувати еволюцію Німеччини до Гітлеризму. Тай першого й начального виновника, який штовхнув Німеччину на шлях розпуки, легко відкрити: то був пок. Клємансо зі своєю старечою ненавистю, зі своєю безмірною впертістю, зі своєю відразою бачити дійсний змисл свого діла — версайського „мира“, який так само діймаюче поранив німецьку любов власну, як доцільно й злобно кинув у безодню нужди й одчаю десятки міліонів людности по тому боці Рену. Траґічна вина французького народу в тому, що занадто поволи і за пізно він визволювався з отруї політики Клєманса. Одначе всякий справедливий свідок мусить признати, що хоча поволи, то Франція таки крок за кроком визволювалася зпід Клємансівського прокляття та що крок за кроком, день за днем ця країна йшла до тверезого, людяного, щораз більше „европейського“ розуміння свого становища до Німеччини і до решти Европи. Наближаючись до Німеччини Штреземанів і Брінінґів, ліві фр. уряди підготовляли таку саму всесторонню ліквідацію німецько-французького спору, яку щодо старого англійсько-французького ворогування перевели були в перших роках цього століття Делькассе і Едвард VII. Союз з Польщею, велич якої походить від Клєманса, поволи та певно зсувався з забуття і недавно тому вже стояв перед ліквідацією — актом безмірно важним у своїй досяглости для недержавних народів Східної Европи. Зарисовувалася на обрію ясніше будуччина — господарського й культурного, соціяльного й політичного переорґанізування нашої частини землі. П. Даладіє був одним з найбільш надійних діячів французького політичного зусилля до вирівнання взаїмних претенсій між Францією і Німеччиною і до перебудови Европи на нових засадах. Все те ділося на наших очах, і серце росло на думку, що нарешті прийде край версайським і сен-жерменським похибкам, коли раптом — Німеччина віддалася фашистівській диктатурі і — все осягнене знов попалося під знак питання. Гей, коби то тільки під знак питання!

А то мається враження, що Німеччина знов і ще раз, під тиском пристрастей позволила собі на один з тих відрухів, які вже нераз заломили були її дорогу до величі і кинули в мряку. Найбільш типічний з тих відрухів зажила була Німеччина і світ цілий в XVI-му столітті: саме у хвилі, коли найбільший з Габсбурґів Карло V., доводив був до найбільшого блеску святу римську імперію німецького народу і коли соборна церква стояла перед основною внутрішньою реформою, Німеччина піддалася зворохобленому монахові Лютрові і замісць стати в осередку орґанізації християнського світа, вона сталася побоєвищем 30-літньої війни. Недавно тому, що всього кілька тижнів. Німеччина стояла перед жнивами праці, терпеливої й розумної, Штреземанів, а Европа перед ревізією Версаю тай — може навіть — перед перебудовою основ свого буття — коли раптом знялася диктатура і все пішло в нівець. Засада охорони національних і релігійних меншин одержала несподівано кріпкий удар моральний. Закипіли наново не тільки національні, а й расові, навіть релігійні пристрасти. Горожанська рівноправність пішла в забуття, а погорду до чужих племен піднесено до висоти засади в політиці. Знов поправилося становище Польщі в міжнародній політиці. Німеччині загрозила повна ізоляція. Ще хвилина, а іскра могла вибухнути і дати гасло превентивному походові на Німеччину. Заворушився Вашинґтон, заворушився Рим і взялися горячково рятувати ситуацію. Президент Рузвельт кинув німецькій диктатурі дошку ратунку і дав остьтак канцлерові змогу завернутися з небезпечної дороги раптовим поворотом. Мусоліні натиснув на Берлін, щоб радикально змінив політику в Женеві тай приняв не тільки анґлійські, але вже й навіть французькі предложення — ще вчора завзято поборювані. Пакт чотирьох — кажуть — уже заключений в Римі. Коли воно правда, то кожна хмара на найближчий час розвіяна. Та чи на довго?

В. П.

* Залишаючи нині нашому паризькому кореспондентові свободу виложити французькі погляди на положення, вважаємо відповідним виразно зазначити, що далеко не в усьому поділяємо висловлені в дописі оцінки французької й німецької політики. — *Редакція „Діла“.*

Світова економічна конференція.

У звязку з недалеким днем відчинення (12. червня) Світової Економічної Конференції в Льондоні, премієр Мекдональд проголосив у палаті послів імена делеґатів, які мають заступати Велику Британію на тій конференції. На чолі конференції буде стояти премієр Мекдональд, а в її склад будуть входити отсі міністри: Невіл Чемберлейн, міністр фінансів; віцеграф Гейлшем, міністр війни; сер Джан Саймон, міністр закорд. справ; Рансімен, президент торговельної палати і сер П. Канліф-Лістер.

Конференцію відчинить сам король святочною промовою. Цю промову передадуть по радіо до всіх держав, які будуть брати участь у конференції (за винятком Китаю і Японії, з причини технічних труднощів).

В суботу, 17. червня, коли буде відповідна погода, відбудеться принняття в парку королівського замку в Вінсор. На принятті буде присутна королівська пара та інші члени королівської родини. Запрошених буде біля 600 осіб.

Програму конференції вже начеркнено. Одною з найважніших справ, які прийдуть на оборади буде справа стабілізації валют.

(Укрбюро, Льондон).

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 28. ТРАВНЯ 1933.

СТЕФАН ЦВАЙҐ. 5)

ҐУВЕРНАНТКА.

(Продовження.)

Діти відскакують від дверей і тікають до своєї кімнати. Що це було? Як грім вдарило воно перед ними. Бліді і перелякані стоять у кімнаті. Перший раз невиразно прочувають вони дійсність. І перший раз сміють відчути щось якби спротив проти своїх родичів.

— То було підло з боку мами так з нею говорити, — каже старша, закусуючи ґуби.

Мала жахається ще перед злочинним словом. — Адже ми ще зовсім не знаємо, що вона зробила — вигукує жалібно.

— Напевно нічого злого. Панна Ельза не могла щось злого зробити. Мама її не знає.

— А потім, як вона плакала! Страх мене збирав.

— Так, це було страшне. Але також, як мама на неї кричала. То було підло, кажу тобі, то було підло!

Вона тупає ногою. Сльози заслонюють їй очі. Втім входить панна Ельза. Виглядає дуже втомлена.

— Діти, я маю нині пополудні роботу. Правда, ви лишитеся самі, я можу вам довірити? Я потім вечором загляну до вас.

Вона відходить, не запримічуючи схвильовання дітей.

— Ти бачила, мала такі заплакані очі. Я не розумію, як мама могла з нею так повестися.

— Бідна панна Ельза!

Знову падуть ті слова, повні співчуття і глибокі до сліз. Стоять розбиті. Втім входить мама і питає, чи вони не хотять поїхати з нею на прохід. Діти викручуються. Чують страх перед мамою. До того обурює їх те, що ніхто не каже їм нічого про відхід пані. Воліють лишитися самі. Як дві ластівки у вузькій клітці кидаються то сюди то туди, придавлені тою атмосферою брехні і затаювання. Вони думають над тим, чи не пітиб до кімнати пані і не запитати її, не поговорити про все, що вона мусить залишитися і що мама не має рації. Але діти бояться її мучити. Крім цього соромляться; все, що знають, вони підслухали або підглянули. Мусять прикидатися дурними, такими дурними як були перед двома-трьома тижнями. Так сидять самі ціле безконечне, довге пополудне, роздумують і плачуть, і весь час мають в ухах ті жахливі голоси, злий, безсердечний гнів їх мами і розпучливе ридання панни Ельзи.

Вечором панна Ельза на хвилину заглядає до них і каже їм на-добраніч. Діти тремтять, як видять, що вона виходить, вони хотіли би їй ще щось сказати. Але нараз уже при дверях вона — якби шарпнена взад тим німим бажанням — сама щераз обертається. Щось блищить у її очах, вогке і сумне. Вона обіймає обі дівчинки, які зачинають здавлено ридати, цілує їх щераз і потім бистро виходить.

Діти стоять у сльозах. Вони відчувають, що це було прощання.

— Ми її більше не побачимо! — плаче одна.

— Напевно як прийдемо завтра зі школи, її вже тут не буде.

— Може зможемо її пізніше відвідати. Тоді вона певно вже покаже нам свою дитину.

— Так, вона така добра!

— Бідна панна Ельза!

Це вже зітхання їх власної долі.

— Чи можеш подумати собі, як тепер буде без неї?

— Я ніколи не зможу стерпіти іншої пані.

— Я також ні.

— Жадна не буде такою доброю для нас. А дотого...

Вона не відважується цього сказати. Але несвідоме почуття жіночости будить у них пошану для неї, відколи вони знають, що вона має дитину. Обоє безустанку думають про те, але тепер вже не з дитячою цікавістю, а в глибокім зворушенні і милосерді.

— Ти — каже одна — слухай!

— Що такого?

— Знаєш, я хотіла би зробити панні Ельзі ще одну приємність, заки вона відійде. Щоби вона знала, що ми її любимо, а не так як мама. Хочеш?

— Як можеш ще питати!

— Я подумала собі, що вона так любить білі троянди і, думаю, знаєш, ми могли би завтра рано, як будемо йти до школи, купити їй кілька і поставимо їх потім у її кімнаті.

— Але коли?

— Вполудне.

— Тоді її вже напевно не буде. В такім разі, знаєш, я може побіжу зовсім раненько і принесу їх так скоро, що ніхто не завважить. А потім занесемо їх до її кімнати.

— Так, мусимо встати дуже рано.

Беруть свої скарбонки і витрясають усі свої ощадности. Тепер вони вже знову веселіші, відколи знають, що ще зможуть показати панні Ельзі свою німу, віддану любов.

(Продовження буде.)

*

Справлення похибок.

У вчорашньому фейлетоні трапилися такі помилки друку: замісць „її не перешкодити“ має бути „їй не перешкодити“, замісць „й помогти“ має бути „їй помогти“, замісць „увійшла негайно до кімнати“ має бути „увійшла нечайно до кімнати“.

Втрата чи зиск?

ІЗ ЦИКЛЮ: ВАЛЮТОВИЙ ХАОС І ПОЛЬЩА.

(Наслідки долярового обезцінення у Польщі. — Спекуляція на американську дешевизну.— Справа довгів і клявзуля золота. — Низка інших проблем).

Події, звязані з обниженням курсу доляра, чи з його інфляцією*) і взагалі валютовий хаос розглядати треба в Польщі під кутом двох можливостей:

1. депреціяція доляра втримається, його стабілізують на нижчому рівені, а через те реляція його до польського золотого зміниться остаточно в користь останнього;

2. золотовий паритет в його теперішній висоті кине решта держав, що досі його зберігає (між ними теж Польща) і світ прийме або якусь нову валютову систему, або вдоволиться загальним обниженням паритету.

Обмірковуючи стан, який покищо маємо, мусимо ствердити перш усього те, що захитаний символ певности, що його польський громадянин бачив у доляровому банкноті, зміцнив поважно престіж польського золотого. Та тим ще далеко не вичерпується вся „долярова проблема“ з Польщі. Вона звязана з промислом і торговлею, з фінансами держави і банків, з кишенею широких мас, з їхніми ощадностями, довгами, асекураціями, відсотками, дивідендами і т. і.

„Спадок курсу доляра не спричинив негативних наслідків на нашому ринку“ — сказав б. мін. Страсбургер 13. ц. м. на зібранні Ради Левіятану у Варшаві. Тим він хотів сказати, що обезцінення американської валюти, цієї другої обігової валюти в Польщі, принесло багато доброго і злого, але в результаті лихе не переважає. Та чи можна вже тепер зареєструвати докладно всі додатні і відємні явища на терені польської держави, спричинені знижкою вартости доляра? Все господарське життя Польщі є тепер під впливом долярових пертурбацій і хто може збагнути кінцевий вислід цього стану? Є здогади, що Польща назагал скористає з девалюації доляра. **Але це тільки здогади!**

Розуміється, ніхто не стане сперечатися за те, що **Польща тут у дечому справді скористає** (очевидно, коли знижка доляра залишиться тривкою, а польський золотий не скапітулює). Але і про те „дещо“ без застережень не доводиться говорити.

Найбільші надії на користь звязані з товарообміном, бо Польща купує в Америці дуже багато, зате продає туди дуже мало. Ось у 1932 р. привезла вона зі Злуч. Держав всячини за 104 міл. зол., а вивезла всього за 10 міліонів. Одначе т. зв. „валютова премія“ при експорті є для Америки — всупереч такій-же премії Англії — зельми проблематична. Разом із тим проблематична є теж дешевизна американських виробів для тих, що їх купують.. Ціни в Америці дуже сильно підскочили від січня до травня ц. р. Ось для ілюстрації кілька зразків зросту амер. цін у відсотках:

Пшениця	35%
кукурудза	13%
цукор	57%
бавовна	15%
шкіри	27%
мідь	10%
цина	26%

Чи багато при таких цінах можна заробити, хоч і дешевшою стала валюта?

Другу надію вяже Польща з **автоматичною редукцією довгів**. Вона особливо сильно задовжена в Америці; остання партиципує на 40 відс. у сумі 10-міліярдового довгу Польщі за кордоном (у зол. поль.). Але Америка забезпечилася з усіх трьох польських державних позичках (з рр. 1920, 1925 і 1927), як зрештою і в інших, **клявзулею золота**. Справа анулювання цієї клявзулі не така то проста, бо суперечить конституції. Не виключене, що й на це піде президент Рузвельт, бажаючи бути послідовним, але це ще дуже-дуже непевне і вже сьогодні на цьому будувати булоб занадто великим оптимізмом.

Польський промисл потерпів з причини доляра чимало, а в деяких бранжах таки зовсім поважно. Під увагу беремо взаємини цього промислу із закордоном, бо у тих випадках, де оба контрагенти живуть у межах тоїж держави, втрата одного вирівнується користями другого і суспільне майно не меншає. Але закордонні претенсії Польщі — це ефективна втрата. Ось вістка із одного відтинку промислового (тут разом і торговельного) фронту, яку друкує преса:

„Експортери нафтових продуктів мають великі втрати через доляра, бо в цій валюті калькульовані вивозові трансакції. Особливо втратне нікало давніх претенсій, бо тепер калькулюється частинно у франках. Передовсім Синдикат Експ... Парафіни продав багато в долярах, найбільше до Англії. Тепер делегати виїхали до Льондону, аби переговорювати у справі перерахування“...

Польська заграннична торговля переважно калькулювала в долярах, а тому і втрати її безумовно великі. Що правда — з другої сторони стоять зиски імпортерів із курсової ріжниці. Але коли за браком докладних даних візьмемо під увагу факт активного торговельного біляжу Польщі, то мабуть не будемо далекі від правди, коли скажемо, що **втрати таки переважають**.

Обниження вартости доляра **нарушило** (при сучасному стані річей) також **права обезпечених і депонентів**. Асекураційні поліси в чужій валюті — це найбуденніше явище в Польщі. А з них 75 відс. (приблизно) виставлені в долярах, переважно без додатку „в золоті“. Загрожені у своїх правах власники поліс кличуть уже уряд для інтервенції. Згадати треба, що евентуальні курсові ріжниці пішлиб у кишені заграниці, бо чанний **у Польщі чужий капітал заангажований найбільше в асекурації**. Тут його уділ — як подає Еннер у книжці „Економіка руху спуллзсльчего“ — сягає 90 відс.!

Депоненти ощадностей та інші вірителі ріжних категорій мають з доляром неабияку мороку. Довжники знову радіють. Чи в більшости не передчасно? Вірительности і довги — це болячки широких кругів, між іншим і нашого громадянства. Через те й заслуговують на ближче розглянення.

В. Несторович.

*) Дехто добачує у видачі тепер бонів Америкою і в більшонових повновластях (3 міліярди) початок інфляції, яку заповів уже держ. секретар Вудін (Woodin). Та в дійсности інфляції в Америці ще нема і „фонд для вирівнання“, що має повстати у висліді порозуміння з Англією, мабуть збільше Америку перед звалом паперових грошей

Радянська статистика беззартісна.

Кореспондент **Манчестер Ґардіяна**, який недавно повернув з Радянщини та написав цілу низку довших статтей про невідрадні відносини на Радянщині, особливож на Україні, заявляє, що він є „того переконання, що статистичні цифри, подавані рад. владою, є все неточні та перекручено фальшиві“. (М. Г. з 20. травня ц. р.).

(Укрбюро, Льондон).

Перед Франковим святом.

Святочні сходини усіх трьох секцій Наук. Тов. ім. Шевченка

у память І. Франка відбудуться в суботу 27-го травня в год. 17. у Музею Т-ва. Порядок засідання: 1. д-р І. Свєнціцький: Місце Франка в розвитку української фільольогії. 2. д-р Я. Гординський: Франкіяна 1916—1933. — Гостям раді.

Учасникам обох концертів до відома.

Від Комітету Свята дістаємо таке повідомлення:

1) Оба концерти, і в салі кіна „Атлянтік“ і в салі Великого Театру, зачнуться точно. 2) В часі виконування поодиноких точок програми на салю абсолютно нікого не впустять. 3) Тому, що ґардероби в кіні „Атлянтік“ невеликі, бажано, аби учасники суботішнього концерту сходилися вчасніше і складали чергою свої плащі то-що, аби уникнути натовпу та не спізнитися на концерт.

Впорядчики свята відкриття нагробника Ів. Франковї

зберуться в неділю 28-го травня ц. р. точно в год. 6-ій рано на площі перед головною брамою Личаківського цвинтаря на розі вулиць св. Петра і Пекарської.

Ті, що повинні службу на дзвіницях і рогачах, зголосяться по інструкції в суботу 27-го ц. м. у п. Петрика („Просвіта“ — Ринок ч. 10, І.) найпізніше до год. 17-ої пополудні.

Студенти і Франкове Свято.

Студентська Репрезентація повідомляє все українське студентство, що група студентів, учасників свята відкриття нагробника Ів. Франковї в дні 28. ц. м., збирається напроти головної цвинтарної брами (вул. Пекарська) точно в год. 6. рано. Участь кожного студента обовязкова.

Членів Українського Технічного Товариства

взиваємо взяти масову участь у відкритті нагробника Івана Франка. Збірка в неділю 28. травня в год. 7.30 рано на розі вул. Пекарської і Гловінського. Впорядчиком є інж. А. Мілянич.

Рада У. Т. Т.

Білети на недільну Академію.

Білети на недільну Академію буде можна ще купити в неділю від год. 7. рано до 10. перед полуднем у канцелярії Т-ва „Просвіта“, Ринок 10, а від 10. години в касах театру.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Англійська преса і справа автономії українських земель.

В англійській пресі появився цілий ряд статтей і новинок у звязку з заявою сер Джана Саймона, міністра закорд. справ Великої Британії, в справі становища британського уряду до права автономії для українських земель під Польщею.

Побіч льондонської преси забрала голос і провінціональна.

Ґлесґо Гералд (Ґлесґо, Скотія), з 8. травня, подає новинку про заяву сер Джана Саймона в справі автономії, під заголовком „Автономія для Східної Галичини“.

Буллетин Енд Скатс Пікторал (Ґлесґо, Скотія), з 8. травня, подає подібну новинку.

Нортерн Еко (Прістґейт, Дарлінґтон) з 15. травня, подає статтю-інтерву з полковником С. Л. Мальоном, під заголовком „Польща і Східна Галичина. Заява сер Джона Саймона“.

Ноттінґем Джорнал (Ноттінґем), з 15. травня, подає також інтерву з полк. С. Л. Мальоном, під заголовком „Національна боротьба в Галичині“.

Довші статті про українські справи в Польщі приніс також **Манчестер Ґардіян** у своїх льондонських, манчестерських та валійських виданнях.

(Укрбюро, Льондон).

Польсько-більшовицький фронт проти пакту чотирьох держав.

МОСКВА, 26. V. ПАТ. Контракція польського уряду проти проєкту пакту чотирьох держав стрінулася в тутешніх політичних колах з признанням і виявами симпатії. „Ізвєстія“ навели статтю урядової „Газети Польскої“ про рішучо негативне становище Польщі супроти пакту. „Красная Звезда“ пише, що нема сумніву, що всякі комбінації, звязані з пактом, будуть виконані в протирадянських цілях, подібно як первісний текст пакту був спрямований виразно проти Радянщини. Часопис повідомляє, що Польща загрозила на випадок підписання пакту виступленням зі Союзу Народів і підписанням пакту з Малою Антантою та балканськими державами.

РАДЯНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІЧНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

З Москви наспіла пів-офіціяльна вістка, що провід над радянською делеґацією на Світову Економічну Конференцію перебере Літвінов, комісар закордонних справ.

(Укрбюро Льондон).

—o—

За нове упорядкування Европи.

БЕРЛІН, 26. V. ПАТ. Під Оснабріком відбулася вчора велика маніфестація з приводу зїзду німців з пограничних сторін. До зібраних промовив віцеканцлер Папен. Між іншим він згадав про розбиття Европи на численні держави та її збалканізування мировими трактатами. Німців розділили на 25 держав, а третина німецького народу живе поза границями Німеччини. Вільзон видко не знав національної мішанини у Східній Европі, коли проголосив право самовизначення народів. Панування механічної більшости коштом меншости обтяжує заграничну політику демократії гріхом асиміляції та небезпекою ірреденти. Охорона меншости Союзом Народів і гаським трибуналом не принесли ніякої реальної полекші постійно змайоризованим горожанам з обкроєними правами. Права меншостей стали пустим словним ідеалом. Щоби цьому зарадити, треба на думку Папена змагати до забезпечення єдности народів, до самовизначення, автономії та нового роду федералізму. Німеччина вважає своїм обовязком, заявив віцеканцлер, перевести таку переміну. Цей обовязок випливає між іншим з почуття відповідальности німецького народу за Европу і з конечности нового упорядкування середущої Европи без втягнення її у воєнні експерименти, до яких сильний товчок дає ідеольогія національних держав. Західно-ліберальне поняття про державу треба змінити новим порядком, який забезпечить співжиття народів.

—o—

Спадок безробіття в Німеччині.

Як стверджує німецька преса, від зими ц. р., коли число безробітних в Німеччині дійшло до 6 міліонів, те число зменшилося до першої половини травня ц. р. на 800 тисяч осіб. Лишилось без роботи ще 5.200.000 і для них німецький уряд приготовляє дальше заняття. Зросло запотребування на робучі руки особливо у великому промислі на заході та на Шлеську. Сильно теж оживилася праця в автомобільному та коловому промислі.

Афера з банком Моргана.

Багато осіб скомпромітованих. — Строге слідство.

ЛЬОНДОН, 26. V. ПАТ. Американська сенатська комісія веде дальші доходження в справі фінансових операцій банку Моргана. Із зізнань свідків виходить, що між скомпромітованими находиться теж б. президент Куліджь, який у вересні 1929 р. набув за посередництвом Моргана акції за ціну нижчу від ринкового курсу, осягаючи те як спеціяльний ювилей. З визначних співробітників теперішнього президента Рузвельта крім Нормана Девіса і державного секретаря Вудіна скомпромітовані ще сенатор Борег і б. скарбовий секретар Мек Адо. Норман Девіс покривав з фондів, які діставав від Моргана, кошти свого побуту в Европі, бо діставав у Женеві дієти тільки по 6 долярів денно, що не могло покрити його видатків.

Взагалі банк Моргана доконав емісійних операцій на суму 1 міліярд 204.800.000 фунтів, з чого 446.400.000 фунтів доконано для чужих урядів і установ. З того 60 проц. залишилося досі непокритими. З більших емісійних операцій для чужих урядів позичка для В. Британії з 28. серпня 1931 р. виносила суму 200 міл. долярів.

У звязку з ревеляціями прокуратора наказано скріпити охорону салі, де відбувається слідство. Особи, що приходять на розправу, піддаються ревізії, чи не мають зброї, бо підозрівають, що на життя Моргана плянують замах.

ЛЬОНДОН, 26. V. ПАТ. Ревеляції в справі визначних осіб, що були у фінансовій залежности від Моргана, викликали в Англії голосний відгомін. Особливо вмішання в цю аферу Нормана Девіса і державного секретаря Вудіна підкреслюють тут як несподіваний удар для президента Рузвельта, якого особистий престіж сильно захитаний. Заміти проти Нормана Девіса менше поважні, зате Вудін сильно заангажований. Наслідком того рахуються з уступленням Вудіна.

Похорони о. Александра Стефановича.

Львів, 26. V. 1933.

Похорони бл. п. о. Александра Стефановича почалися в четвер 25. ц. м. в год. 5. попол. перенесенням його тіла до церкви Успення Пресв. Богородиці. Після похоронних відправ у помешканні Покійного при вул. Чарнецького ч. 26. винесено домовину на двір, де з балькону промовив сеніор д-р Кость Левицький, що прощав заслуженого громадянина від усіх українських установ, від старих приятелів, товаришів і знайомих та дякував йому за працю цілого життя. У перенесенні тлінних останків до церкви взяли участь представники всіх українських установ, численне духовенство під проводом Преосв. Н. Будки і маси народу. Співав хор питомців.

У пятницю похоронні обряди почалися в церкві Успення в год. 9. рано поминальною Службою Божою, що її відправив Преосв. Будка в асисті духовенства. Глибоко обдуману проповідь виголосив о. кан. Лопатинський, прощаючи Покійного від церкви, якій він служив вірно повних 60 літ, від духовенства і від вірних.

Після церковних відправ двигнувся вполудне великий похоронний похід під звуки дзвонів Успенської церкви на Личаківський цвинтар. На переді йшла церк. процесія, за нею дуже численні ряди шкільної молоді під проводом свого учительства, дальше великі ряди учеників та учениць Покійного (з вінками), між якими були вже й старенькі бабусі і дідусі, потім хор під управою радн. Купчинського і хор питомців, численне нижче й вище духовенство під проводом еп. Будки, а за караваном родина Покійного, найблищі приятелі, представники українських установ і маси народу.

Супроводжений співом обох хорів перейшов похоронний похід серед гарної погоди вулицями міста на цвинтар, де після відправи панахиди виголосили над отвертим гробом прощальні промови: о. д-р Костельник від духовенства, о. Дзерович від „Просвіти", „Достави" й інших установ, о. Новосад від школи ім. Шашкевича, д-р М. Коновалець від „Рідної Школи", п. Воробець із Левандівки іменем колишніх учнів і п. Аг. Добрянський від Народньої Організації Українців м. Львова.

Була 2-га година пополудні, як останнім „Вічная Память" попрощала наша громада свого заслуженого члена, пок. о. Александра Стефановича.

Приняті знову до партії.

З Москви повідомляють, що відомих провідників опозиції в комуністичній партії, троцькістів Зіновєва і Каменєва принято після того, як вони розкаялися, знову до партії. Зіновєв має обняти провід німецької секції Комінтерну й кермувати комуністичним рухом на терені Німеччини.

„Правда" принесла статтю Каменєва, що атакує гостро меншовиків.

—o—

Японці заняли Пекін.

З Нанкіну повідомляють, що китайський головний командант марш. Чан-Кай-Шек евакуував Пекін і Тієнтсін, наказавши відворот цілої китайської армії. Японці заняли без одного вистрілу Пекін. Головна китайська кватира перенеслася до Боадінфу, на північний захід від Пекіну.

Чан-Кай-Шек заявив, що китайсько японський конфлікт можна зліквідувати, якщо Японія у своїх доманганнях не піде задалеко.

—o—

Пляни Японії.

МОСКВА, 26. V. ПАТ. Зясовуючи події на Далекому Сході, „Правда" повідомляє, що Японія намагається зробити з Манджурії свою кольонію, контролювати північний Китай, опісля цілий Китай, здавити китайський революційний рух і опертися на відреставровану в північнім Китаю монархію з цісарем Пу-І. Тепер Японія старається підпорядкувати собі всі монгольські краї при допомозі опанованої Манджурії.

Окупація Пекіну викликала в краю масове обурення й причинилася до зміцнення революційних чинників.

Перу і Колюмбія погодилися.

ЖЕНЕВА, 26. V. ПАТ. Рада Союзу Народів зібралася вчора, щоби зареєструвати порозуміння Перу і Колюмбією в справі спору за Летіцію. Обі сторони приняли вказівки Союзу Народів, відкликавши свої війська. Предсідник Ради висловив своє вдоволення з того приводу і підкреслив успіх Союзу Народів.

—o—

По широкому світі.

— З приводу гостини румунського короля Карла в Чернівцях вручено йому на університеті почесний диплом доктора.

— В Тарнові відбувся 25. ц. м. святочний інгрес нового польського епископа д-ра Фр. Лісовського.

— Зачувати, що наймолодша дочка італійського короля заручилася з кн. Людвиком Наполеоном Бонапарте, претендентом до французького престолу.

— Небаром Англія відкличе заборону ввозу більшовицьких товарів, бо СРСР перед речинцем випустить на волю 2 англійських інжинірів.

— У Мемелі (Кляйпеда) у виборах до міської ради гітлерівці здобули 9360 голосів і 20 мандатів. Литовці здобули 4510 голосів (передше 2180). Скількість соціялістичних голосів упала з 2835 до 397, комуністичних із 3405 до 1289.

— У німецькім конзуляті в Потсдамі вибили шиби.

Панахида по С. Петлюрі.

Львів, 26. V. 1933.

Вчора 25-го травня в год. 13. у православній церкві відбулася панахида по бл. п. Головному Отаманові С. Петлюрі. Панахиду відправив о. Константин Семашко, капелян з Д. О. К., в асисті настоятеля церкви о. Юрія, який сам зголосився прийняти участь у панахиді. Не зважаючи на непогоду, прибуло дуже багато ріжних представників українського громадянства, так, що маленька церква не могла вмістити всіх і багато людей стояло під парасолями поза нею. Почесну сторожу державла, як і попередніх літ, чета „Лугу" під проводом д-ра Р. Дашкевича.

У панахиді взяли участь представники польського війська і влади. Співав дуже гарно хор під дир. радн. Купчинського (київські напіви).

В год. 18. у Т-ві „Луг" відбулася заходом відділу У. Ц. К. академія, на якій п. А. Жук прочитав надзвичайно цікаві свої спомини з життя пок. С. В. Петлюри. Після того п. Анатоль Курдидик із запалом прочитав свою поему „Отаман Петлюра", яка викликала серед зібраних велику ентузіязм. Академія закінчилася відспіванням національного гимну.

—o—

Закінчення Франкового Свята у Львові.

Українці Львова і краю! Дорогі Гості зза кордону! Всі учасники Франкового Свята! Приходіть у неділю 28. травня на площу Сокола-Батька, год. 3.30 пополудні, де відбудеться **ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ** шкіл і захоронок Т-ва „Рідна Школа" зі Львова і з краю. При звуках трубної орхестри тисячі нашої дітвори й молоді стануть до масових вправ, до народніх танків і забав.

Програма: 1. Дефіляда вправляючих. 2. „Боже Великий Єдиний", молитва в рухах. 3. Чотири пори року — діти захоронок Т-ва „Українська Захоронка". 4. Вільноручні вправи дітей І. і ІІ. кляси. 5. Гуртові вправи. 6. Танок дівчат. 7. Лекція руханки і ігілки — жіноча гімназія. 8. Історична картина — хлопці школи ім. Грінченка. 9. Вправи палицями — дівчата Торговельної Школи. 10. Вежі — хлопці Торговельної Школи.

Ціни вступу: сидячі місця: 2 зол., стоячі: для старших 1 зол., для молоді 50 сот. Вчасніше продає білети книгарня „Рідної Школи", Львів, вул. Сикстуська 20. Щоби оминути натовпу — каси на площі Сокола-Батька в дні Свята будуть отворені вже від 12. год. вполудне.

Приходіть вчасно! Не відкладайте до останньої хвилини! Приходіть усі з дітьми і знайомими, а будете мати втіху й розраду!

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФРАНЦУСЬКИЙ КОНТРПРОЄКТ.

ПАРИЖ, 26. V. ПАТ. „Пті Парізієн“ подав текст французького контрпроекту, на якому має основуватися пакт 4-х. Згідно з 1. уст. проєкту держави, які підписують пакт, узгіднюють між собою становище в усіх справах, що торкаються їх і старатимуться в рямцях Ліги Націй вести політику для вдержання мира. 2. уст. торкається евент. пристосування в Европі постанов пакту Ліги, що держави, які підписують пакт розглянуть між собою зі застереженням змін, які може поробити Ліґа Націй і всякі предложення, які забезпечують повний успіх тим постановам. 3. уст. пригадує постанову з 1932 р., яка каже, що держави вихіснують практично англ. проект конвенції для дискусії, яка має помогти розбройній конференції випрацювати пакт, яка передбачує редукцію военних матеріялів і обмеження збροєнь із застереженням пізнішої ревізії пакту. 4-ий уст. каже, що переговорюючі сторони стверджують свою добру волю порозуміватися між собою в усіх справах, які цікавлять Европу та в усіх справах господарської відбудови, які не є предметом розважань Ліги Націй. Їх буде розглядати спец. комісія. 5-ий уст. передбачує час тревання пакту на 10 літ від виміни ратифікаційних документів. Перед упливом 8 літ пакту не вільно виповісти. 6-ий уст. каже, що пакт підлягає ратифікації. Текст умови зложать у ґен. секретаріяті Ліги Націй та зареєструють згідно з постановами Ліги Націй.

РОЗГЛЯДАЮТЬ ЖИДІВСЬКУ ПЕТИЦІЮ.

ЖЕНЕВА, 26. V. ПАТ. Рада Ліґи Націй розглядала нині петицію Бернгайма в справі положення жидів на німецькому Гор. Шлеську. На довірочнім засіданні німецький делеґат Келер сказав, що бере назад зголошені застереження в справі прав Бернгайма вносити петицію на осн. § 147. женевської конвенції. На явнім засіданні Келер в імені німецького уряду зложив таку заяву:

„Коли на німецькому Гор. Шлеську нарушили постанови гор.-шлеської конвенції, то це може бути помилка, якої допустилися підрядні орґани, що хибно інтепретували приписи закону“.

Бернгаймова заява доказувала, що приписи деяких німецьких законів нарушують виразно постанови гор.-шлеської конвенції.

Останніми днями говорили тут, що німецька делеґація займе угодове становище а навіть німецький делеґат заявить, що негайно скасують обмеження на Гор. Шлеську.

Після Келерової заяви справоздавець, представник Ірляндії, заповів, що предложить рапорт, наскільки це буде можливе, на завтрішньому засіданні Ради. У звязку з цим сподіються великої дебати.

РОЗГЛЯДАЮТЬ НІМЕЦЬКІ ПЕТИЦІЇ.

ЖЕНЕВА, 2. V. ПАТ. Рада Ліґи Націй розглядала нині три німецькі петиції з польського Гор. Шлеська. На одному з попередніх засідань Рада приняла рапорт Комітету правників, згідно з яким Рада має формальне право розглядати ті петиції, одначе тоді має рішити, чи можливо та доцільно входити в мерітум справи перед закінченням процесів, які в тій справі ведуть польські суди. На основі того рапорту Рада постановила відносно петиций Бенька та Козьолка відложити їх до найближчої сесії, тому що ті петиції розглядає Найвищий Суд у Варшаві. В справі петиций Фолькебунду в справі шпиталю в Рибніку Рада ствердила правничий характер справ, заторкнених у петиції та поручила їх Комітетові правників, який визначить предсідник Ради.

ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА АНГЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 26. V. ПАТ. Палата Громад гочала дискусію над закордонною політикою В. Британії. Мін. Саймон висловив вдоволення зі заяви представників Італії, Франції, Зл. Держав і Німеччини, які приняли британський плян розброєння за основу дискусії. Опісля підкреслив незвичайно важне значіння теперішнього становища Зл. Держав у справі невтральности підчас війни. Тепер Зл. Держави на випадок конфлікту між двома державами не займатимуть становища обсерватора.

ДИНАМІТОВИЙ ЗАМАХ.

ВІДЕНЬ, 26. V. ПАТ. У Брік у Стирії виконали нічю динамітовий замах на телефонічні каблі, що ведуть до Італії. Виконавець був видно фаховець, бо знав, як каблі розміщені. Жандармерія здогадується, що це робота лівих радикалів.

ВЕЗУВІЙ ВІДЗИВАЄТЬСЯ.

РИМ, 26. 5. ПАТ. Везувій від тижня став виявляти живішу діяльність. Із гол. кратеру добувається велике полумя. Зі середини гори доходять підземні гуки, вулькан викидає каміння та хмари попелу. Поза середущим отвором кратеру повстали два бічні кратери.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Свято вдячности.

Нарешті дочекався Франко свого свята і свого нагробника. Яке буде свято — покаже неділя, який нагробник — скажуть знавці. Я стверджую тільки факт: дочекався одного і другого.

Сімнацять літ чекав на цю хвилину, з того пять літ у чужім гробі, в комірнім. Письменницька доля неласкава навіть для велитнів тої міри як Франко.

Бував він за життя у комірнім, а навіть „в наймах у сусідів“, то й по смерти ждав довго на власну хату. А потім ще й дванацять років на видимий знак оцінки заслуг, які ще нині годі точно оцінити.

Одно певне:

Коли станути над Збручем і глянути на Наддніпрянщину — Шевченко, коли на Галичину Франко. Два огненні стовпи рідної літератури, яким нема рівні. Ні щодо величини, ні щодо яркости. Пройшли літа, пройдуть віки, а їхне полумя не потахне. Навпаки — розгоряється і буде розгорятися щораз більше. І світ, який нині ледви доглянув їх здалека, побачить незадовго в цілій величині.

Шевченко і Франко. Два найкращі наші сівачі, що вкинули в розораний чорнозем найбільше золотого зерна. Куди не глянути — всюди виросло з їх сійби намолотне, здорове збіжа. Місцями лан цілий, місцями нивка, але — всюди.

Один спочив на Канівській Горі, яка стала місцем прощі, другий на Личаківськім цвинтарі, який від найближчої неділі також стане тим самим.

Франко...

Сорок літ вів народ до обіцяної землі і на її порозі, в 1916 році, помер. Не діждався IV. універсалу, як Мойсей входу до Палестини.

А скільки за тих довгих і безмірно тяжких сорок літ він витерпів і від своїх і від чужих і від себе самого. Навіть з Богом сперечався, хто більше любить його нарід.

....„О Ізраїлю, не тям ти цього
Богохульного слова:
Я люблю тебе більше, повніш,
Ніж сам Бог наш, Єгова...
Міліони у нього дітей,
Всіх він гріє і росить,
А у мене ти сам лиш один
І мені тебе досить!“...

Ота велика любов позволяла йому неодного не бачити, неодно забути, а все простити. Вона в неділю спалахне ясним полумям на нагробнім граніті як біблійний кущ на пустині.

А той нагробний граніт це тільки дрібна частина скали, яку лупав найбільший каменяр Галицької Землі.

Діждався він нагробника — діждеться ще й памятника. Той памятник не тяжко буде звести. Поставимо його з камінців, які за життя Франка летіли на нього, а певно видітиме на цілу Україну.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Нема кращих і здоровших над тутки повноватки і паперці „КАЛИНА“** вироби кооп. **фабрики „Будучність“ в Тернополі.** Їх дістанете нині у кожній трафіці. Розпитують за ними не лише свої курці-знавці, а й чужі. 1-1

— **На будову нагробника Ів. Франка** зложив проф. д-р Юл. Колесса з Праги 100 ч. кор. — Замісць вінка на могилу Івана Франка Центральний Комітет УНДО й Українська Парляментарна Репрезентація складають на докінчення нагробника 40 зол.; Т-во „Просвіта“ 25. зол. — Замісць вінка на могилу Івана Франка зложила на закінчення будови нагрбоинкна Філія „Союзу Українок“-еміґранток у Львові 10 зол.

—**Привіт на свято Франка.** Інструкторські курси „Січи“, влаштовані Українським Січовим Союзом у Ч. С. Р. для підкарпатських українських студентів у Празі, в дні відкриття памятника Ів. Франкові у Львові складають свіжій його памяти глибоку пошану. Обєднані спільною ідеєю, зачинаємо каменярську працю для відновлення січового руху. Лупатимемо всі скелі, що стоять на шляхах відродження цілого нашого народу й віримо, що рівний і широкий шлях приведе до осягнення ідей Великого Каменяра і що вільно „забють літаври ґучні“, ясні сурми засурмять і піде Січ вільна з Чорногори“. — **Управа курсів.** Прага, 24. V. 1933.

— **Гості з провінції,** підчас свого побуту у Львові, не повинні проминути нагоди, щоби не відвідати праці мистця О. Новаківського, при вул. Землковського 2. (напроти св. Юра), де артист сам у своїй робітні може дати відвідувачам потрібні пояснення.

— **Скандал на львівській політехніці.** У Львові велике враження викликав факт, що справою самогубства асистентки львівської політехніки Щиркової з наказу прокураторії занявся судовий слідчий виділ. Мають бути переслухані ред. Щирек, проф. Фулінський та асистент Вісневський.

— **Хотіла покінчити з життям** Н. Холод, тому поклалася на залізничому шляху Львів-Зимна Вода. Машиніст поїзд зупинив. Жінку цю віддали поліції, яка її відішле шупасом, як довідається, яке її місце приналежности.

— **Скочив із II. поверха** дому при вул. Замарстинівській у Львові 26-літній Елько Зільбер, торговельний помічник. Упав на подвіря та сильно потовкся. Хотів скінчити самогубством тому, що не мав грошей на лікування.

— **Ще гранати.** На пасовищі біля Любіня (Городок Яг.) 15-літній М. Кусий, 13-літній Й. Сокіл і 12-літній М. Луків найшли кілька старих гранат. Для забави вкинули їх в огонь. Гранати вибухли та поранили Т. Сліпка, що саме переїздив тамтуди фірою, а одного коня вбили.

— **Довжники працюватимуть безплатно.** У львівському повіті направлятимуть дороги матеріялами, що їх доставлять податкові довжники. Працюватимуть при цьому селяни, які не заплатили податків.

— **Зелені Свята без власного печива неможливі.** Тому то завчасу кожна дбайлива господиня відповідно підготовляється і ломить собі нераз голову як найкраще дібрати святочне печиво. Всім їм помагає д-р Station Еткер своєю безплатною брошуркою із 106 приписами, як пекти тіста і торти, приладжувати леґуміни, будині і т. п. При тій нагоді треба зазначити, що вироби д-ра Еткера не тільки з краєвих сирівців, але мають також краєве опакування та інші матеріяли. Тому вироби д-ра Еткера відомі як краєвий продукт.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться в неділю 28. ц. м. на грищі Світезі. Початок: год. 5. пополудні. Попередять змагання резерв.

ХУРТОВИНА (КОМАРНО) — СОКІЛ IV (ЛЬВІВ).

В неділю 28. ц. м. в год. 2. попол. відбудуться на грищі Гасмонеї товариські змагання цих дружин. Хуртовина — це молода й амбітна дружина, яка буде старатись осягнути найкращий вислід зі Соколом.

СТЕП — ЛЬОТ.

Чергові змагання за мист. Ц-кляси відбудуться в неділю, дня 28. ц. м. в год. 12.30 впол. на грищі Світезі, як передзмагання Світезь — Україна.

СТЕП II. — МАККАБІ II.

Товариські змагання резерв відбудуться дня 28. ц. м. в год. 3-ій попол. на грищі Білого Орла.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 27. травня год. 7.30 веч. „Капітан з Кепеніку“ (гост. виступ Ст. Ярача).

Неділя, 28. травня год. 3.30 попол. „Викрадена наречена“.

Неділя, 28. травня год. 7.30 веч. „Капітан із Кепеніку“ (гост. вист. Ст. Ярача).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 27. травня год. 7.30 веч. гост. виступ Нори Ней, Евг. Бодо, Віктора Беганського і Вл. Грабовського в песі Романа Невяровича „Люди на продаж“.

Неділя, 28. травня год. 3.30 поп. „Фрайлєйн Доктор“.

Неділя, 28. травня год. 7.30 веч. ост. виступ Нори Ней, Евг. Бодо, Вікт. Беганського і Вл. Грабовського у песі Романа Невяровича „Люди на продаж“.

Кіна.

АДРІЯ: „Примарні ночі Льондону“.
АПОЛЬО: „Біла отрута“ (на осн. Марчинського).
АТЛЯНТИК: „Під Твою оборону“.
КАСИНО: „Бастер Кітон як посередник кохання“.
КОЛІСЕЙ: „Мадам Гімотів“ і ревія „В сяйві сонця“.
КОПЕРНИК: „Мадам Базенфлян“.

МАРУСЕНЬКА: „Мадам Батерфляй".
МІРАЖ: „Пекло заздрощів".
МУЗА (давн. „Оаза"): Погромники просторів".
ПАЛЯС: „Екстаза".
ПАН: „Ліцитація кохання", „24 години".
ПАСАЖ: „Франкенштайн, „Вітер від моря".
ОАЗА: Нечинне.
СТИЛЕВЕ: Бастер Кітон як „Добродій людей", ревія: „Ми не боїмося нікого:"
ХИМЕРА: „Люди в готелі".
УТІХА: „10-х із Павяка" та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 27. травня 1933.

Братислава (279.3) 16.10, 18.10 Концерт, 17.35 Пісні; **Міляно** (331.4) 21.00 „Ченерентоля" оп. Россінія; **Штрасбурґ** (345,2) 20.30 „Країна сміху" оп. Легара; **Білгород** (429,7) 16.00 Спів, 20.00 Опера; **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 15.55 Пісні, 19.10 Фортепян; **Мінхен** (532,9) 20.30 „Княжна-цирківка" оп. Кальмана; **Будапешт** (550,5) 20.55 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Трубна орхестра, 13.50 Смичкова орхестра, 15.00 Авдиція, 16.20 Концерт для дітей, 17.40 Літер. трансмісія, 18.00 Концерт, 19.00 Симф. концерт з Української Фільгармонії; **Москва** (1000) 17.25 „Бандера", балет (Сталін 424,3) 17.25 „Чотири деспоти" оп. Вольф-Ферія.

Неділя, 28. травня 1933.

Братислава (279.3) 17.45 Танк. музика, **Міляно** (331.4) 12.30 Муз. всячина; **Берлін** (419) 11.00 Макс Гальбе читає виймки із вл. драми, 20.05 Оп. арії; **Білгород** (429,7) 19.00 Славянська музика; **Прага** (488,6) 20.00 „Гарна Олена" оп. Офенбаха; **Відень** (518,1) 10.30 Капеля, 16.00 Кам. музика, 22.30 „Гінібер-Ґерібер" ком. Нестроя; **Мінхен** (532,9) 15.15 Пісоньки, мельодії; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра, 19.15 Спів, 20.00 Лістове „Реквієм"; **Харків** (937.5) 9.00 Пісні, 15.10 Квартет, 18.00 Український концерт, 19.00 Концерт із „Березілю"; **Москва** (1000) 17.25 „Пікова дама" оп. Чайковського (ВЗСПС 1304.3) 17.25 „Русалка" оп. Даргомижського (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Субота, 27. травня 1933.

12.10, 16.20 Грамофон; 13.15 Шк. поранок, 15.35 Авд. для дітей; 17.00 Міжнародні легкоатлетичні змагання; 17.40 Відчит; 19.00 Балачка з молодими та старшими; 20.00 Легка музика, спів, Спортові вістки; 22.05 Шопенівський концерт; 22.40 Фейлетон; 23.00 Танкова музика.

Неділя, 28. травня 1933.

10.45 Грамофон, 11.15 Легкоатл. змагання, 12.10 Трансм. з Варшави: Муз. поранок, 15.05 Музика, 16.00 Програма для молоді, 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 16.45 Вибір звання для дівчат, 17.00 Фортепян, 18.00 Легка й танк. музика, 19.00 Всячина, грамофон 19.20 Комунікат Т-ва плекання коней, 19.25 Авд. „Фейр плей" на осн. Кобіно, 20.00 Весела авдиція, 20.30 Трансм. з Варшави: Концерт, Спортові вістки. 22.30, 23.00 Танк. музика.

—o—

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У пятницю Банк Польський у Львові платив за долярові банкноти по 7.65 зол., а в приватних оборотах можна було купити доляри по 7.60, 7.63 зол. Тенденція зниж
кова. Анґлійський фунт 30.00 зол.

У Варшаві курс доляра виносив у пятницю 7.66 зол. Банк Польський платив 7.65. На міжнароднім ринку доляр 7.67.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 26. V.: масло —.—, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 2.60—2.80 зол. Тенденція зниж
кова.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Видїл Міщанського Братства запрошує всіх своїх член в узяти участь у Святі відкриття нагробника І. Франка. Збірка з відзнаками — ріг вул. Пекарської і Глинського в год. 7. рано. 2009

— **Вписи і зголошення** до І. і VIII. кл. Філії Малої Дух. Семинарії в Рогатині та до її інтернату на шк. р. 1933/34 приймає Ректорат до дня 15. червня 1933. Того самого дня відбудуться теж вступні іспити. Всі питомці найдуть дешеве приміщення в інтернаті, а пильних і вбогих учнів можна приняти за зниженою оплатою. — **Ректорат.** 1985 2—2

До сокільських товариств у Львові! — Приказ! Всі члени й членицї Сокільських Гнізд: Сокола-Батька, Сокола III., Сокола IV., Сокола-Замарстинів, Сокола-Клепарів і Сокола-Голоско Велике зійдуться в неділю дня 28. травня 1933 р. в год. 6.30 рано в домівці Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20, в цивільному одязі зі сокільською відзнакою. Звідси відійдуть збірно на Свято відкриття нагробника І. Франка. Участь усіх членів і членицї обовязкова. Не спізнятись! — **Старшина „Сокола-Батька".** 1996 2—2

Важне для Тернопільщини. Загальні Збори членів Українського Банку Кооперативного в Тернополі відбудуться дня 30. травня 1933 р. в 11. год. передполуднем у великій салі Української Бесіди в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 3 зі звичайним порядком нарад, оголошеним у Господарсько-Кооперативнім Часописі з дня 14. травня ц. р. ч. 20. 2008

Загальні Збори Т. О. В. М. Пригадуємо, що Заг. Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові відбудуться в суботу 27. ц. м. в салі Сокола-Батька при вул. Руській. Участь у Зборах беруть теж делеґати філій і члени-опікуни. — **Головна Рада.**

„Професійна Спілка Учителів" запрошує кандидатів, які стараються за передіспитову учительську практику, на зібрання, яке відбудеться в неділю дня 28. травня ц. р. в год. 6. веч. в салі „Кружка Ум. Прац." при вул. Коперника 26, II. пов.

Філія „Учительської Громади" в Станиславові веде **підготовчий курс** для учнів і учениць, що заміряють здавати до 1. гімназ. кляси нового типу (давнішої III. кл.), як рівнож підготовчий курс для учениць, що задумують здавати вступний іспит до II., і IV. кл. прив. дівочої гімназії „Рідної Школи". Курси безплатні. Зголошуватися в гімназії „Рідної Школи", вул. Липова 82.

Ігуменат мон. св. Мокрини у Львові при вул. Потоцького 95 подає до відома, що цьогорічні трьохденні реколекції для Пань почнуться 19. (VI.) червня вечором. Удержання 12. зол. Зголошення приймається до 15. червня. 2013 1—3

В перші роковини смерти бл. п. Володимира Федина, студента Познанського Університету відбудеться у вівторок дня 30. травня 1933 р. в год. 8-ій рано, в Архикатедральнім Храмі св. Юра Служба Божа за упокій Його душі. 2012

Філія Т-ва „Учительська Громада" в Станиславові отвирає дня 1. червня 1933 свою оселю в **Ямнім** біля Яремча для членів і нечленів. Кімнати від 40—60 золотих місячно, можливо денно від 1 золотого до 2-ох. Харч від особи 3 золоті (4 рази денно). Більші родини й діти користають з відповідної знижки. Замовлення й завдатки слати на руки проф. Миколи Лепкого, Станиславів, вул. 3. мая ч. 38, II. — **Рада Філії Т-ва „Учительська Громада".** 2004

Управа Тов. Вакаційних Осель складає сердечну подяку всім Вп. Паням і П. Т. Студентству за поміч у збірці, що відбулася дня 14. ц. м. при всіх церквах і українських установах у Львові. Збірка принесла 761 зол. 2005

КОНКУРС.

Пекарня „Якір", кооператива з обм. уділами у Львові, оголошує отсим конкурс на директора. Вимагається членство і готівкову кавцію. Прохання з поданням кваліфікацій і бажаної платні належить вносити найдальше до 15. червня 1933. до Надзірної Ради, Львів, Сикстуська 39 а, де можна дня 17. червня ц. р. одержати інформації. 2015 1—1

З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. Видає Видавнича Спілка „Діло". За редакцію відповідає Олександер Костик.